

УДК 316.72/.75:316.3](073)

АМЕРИКАНСЬКІ ЦІННОСТІ КУЛЬТУРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ЯК КЛЮЧ ДО ДОСЯГНЕННЯ ГАРМОНІЇ СУСПІЛЬСТВА

Л. Е. Беловецька

У даній статті розглядається система культурних цінностей та патріотичного або громадянського виховання в США, яке є найважливішою частиною державної, громадської та освітньої політики в цій країні. Вивчення даного досвіду корисно з точки зору вдосконалення виховної політики в сучасній Україні.

Американське суспільство дійсно є вельми своєрідним, адже люди здійснили унікальний історичний експеримент, створивши нову потужну державу практично з нічого. Історія США дуже цікава з точки зору культурних цінностей. Американська нація утворилася як експеримент у сфері самоуправління. Це означає саморегулювання: особисте, економічне, соціальне і політичне, культурне, яке орієнтувалося на певні цінності. Чимало ідеалів американського суспільства сягають корінням історії країни та вірувань. Наприклад, індивідуалізм, віра у те, що наполеглива праця здатна покращити долю кожного; прагнення покладатися на власні сили – приклади традиційних американських цінностей з часів перших переселенців. Це були мігранти, яким забракло можливостей самореалізації на батьківщині.

Ключові слова: культурне різноманіття, цінності, суспільство, нація.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. На Америку дуже впливають і підсилюють її у світі багато універсальних культур, які її населяють. Культурне різноманіття доповнило її економіку таким чином, що вона породжує інноваційні ідеї та контактні структури у всьому світі. Міжнародна кухня приїхала до Америки через субкультури, розширила харчову промисловість та дозволила англійцям-американцям спробувати нові продукти та аромати. Імігранти принесли з собою релігійні цінності, які значно відрізняються від тих, на які були природні в основному потоці американської культури. Розвиток освіти через іноземців призвів до того, що Америка, як нація, перевершила багато країн і вважається однією з найбільш розумних націй у світі. Іноземні громадяни приносять з собою смаки та задоволення від своєї власної країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Передумови до виникнення цієї проблеми з'являються в дослідженнях американських культурантропологів, які займалися проблемою культурного релятивізму. Питання взаємовідношення культур, рас, етносів; критика ієрархічного сприйняття культур знаходить відображення у працях Р.В.Емерсона, який стояв на позиції рівноцінності етносів та культур. Значний вплив на формування проблеми мультикультуралізму виявили результати досліджень Ф. Боаса, М. Мід, Дж. Хонігман, де відбувся кардинальний перегляд поглядів, цінностей на роль та значення етнокультурних груп Америки.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Американські цінності сформувалися в країні імігрантів, що переселилися в нову країну з надією на успіх в житті у кожного, наділеного певними здібностями і рішучістю подолати всі труднощі на шляху до успіху. Імігранти подолали опір індіанського населення, звільнилися від панування англійської корони, розчистили лісові нетрі, заселили дикий Захід країни, створили передову промисловість, побудували хмарочоси, перемогли в двох світових війнах і в холодній війні з комунізмом, домоглися життєвих зручностей для широких мас населення. Всього цього вдалося досягти завдяки енергії кожної особистості, кожного представника окремої культури та нації, що не зупиняється перед пошуком нових шляхів до вдосконалення свого життя. Вивчення даного досвіду корисно з точки зору вдосконалення виховної політики та моралізації цінностей в сучасній Україні.

Мета статті – проаналізувати американські цінності в США, що простежуються як віддзеркалення моральних орієнтирів американського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Цінності є надзвичайно важливими для існування як окремої людини, так і всього суспільства. Один з творців теоретичної соціології американець Т. Парсонс характеризував цінність як певний стандарт, за допомогою якого обираються цілі дії та важливою функцією якого є підтримка і збереження зразка. Спільні цінності та взаємна зорієнтованість індивідів визначає їхню здатність до соціальних дій. Система цінностей, на думку науковця, визначає своєрідність суспільства (Парсонс, 2000). Найважливішим стимулом до творчої праці у американців була свята впевненість у тому, що кожна праця буде оцінена завдяки рівності можливостей (equality of opportunities). Це сприяло також демократичному способу правління в громадах, незважаючи на приналежність колоній до англійської корони.

Англія була далеко за океаном і не могла впливати на колоніальне життя. Коли англійський король і парламент спробували це зробити, ввели ряд несправедливих податків і обмежень в торгівлі, колоністи проголосили гасло «немає оподаткування без представництва» і зажадали представництва в парламенті Англії, а потім і зовсім добилися незалежності, звільнилися від правління англійців, а разом з тим звільнилися від станових обмежень, звань і титулів. Демократичний образ правління був закріплений Конституцією США. Рівність (equality) в Америці мається на увазі як рівність можливостей, яка звільняє невичерпну енергію особистості. Звичайно, рівність можливостей не означає загальної рівності. З самого початку заселення Америки і до останніх років не всі, хто приїхав домагалися успіху і багатства, багато хто залишився бідняками, але переважна кількість іммігрантів і справжніх американців домагалися забезпеченого життя.

Колишній директор інформаційної агенції США Л. Кольс у своїй праці «Цінності, котрими живуть американці» серед основних цінностей виокремлює: рівність, егалітаризм, індивідуалізм і приватність, конкурентоспроможність і вільне підприємництво, орієнтацію на роботу, неформальність, практичність та ефективність, матеріалізм (Кольс).

На американському гербі написано: «E pluribus unum» – «Єдина у багатоманітності» і тому американська система створює у людей різних національностей впевненість, що усі без винятку повинні грати за однаковими правилами, а роль держави полягає в охороні таких правил. Почуття впевненості в цьому підтримує волю людей до підприємливості та підприємництва, до наполегливої праці. І якщо навіть у певні моменти людей досягають невдачі, вони знову і знову докладають зусиль до того, щоб досягти успіху.

В даний час близько половини створюваних дрібних бізнесів припиняють існування протягом перших трьох років. Але одночасно створюються безліч нових власних справ, люди не втрачають надії на успіх. Звідси навіть виникає наївна впевненість американців, що будь-який громадянин може стати Президентом країни. Найважливішою цінністю в культурній ідеології американців є їх спрямованість у майбутнє. Постійна спрямованість у краще майбутнє є джерелом невичерпного оптимізму так би мовити «can-do-spirit» американців. Незважаючи на минулий досвід економічних криз американці з оптимізмом дивляться в майбутнє, будучи впевнені в тому, що Бог їх не скривдить і необхідні лише нові зусилля, щоб досягти добробуту і процвітання. Вони впевнені в тому, що є раціональні шляхи для подолання труднощів і якщо для цього необхідні якісь дії, то їх слід зробити.

Активність, толерантність, культурна та расова згуртованість – видатний чинник американців, які не приймають пасивно несприятливі факти життя, а намагаються їх подолати. Основна цінність американців – почуття незалежності і самодостатності (Independence and self-sufficiency) в найбільшій мірі демонструється в образі ковбоя. Зараз інші часи, але якщо у багатьох інших країнах люди не уявляють себе поза сім'єю або іншої групи людей, то в Америці фундаментальним принципом є незалежність і самостійність. Почуття незалежності вбирається з молоком матері від народження. Уже в молодому віці молоді люди приймають незалежні рішення, а в 18 років більшість залишає рідний дім, їдучи на навчання.

Як правило, з цього часу вони ведуть самостійне життя, вирішуючи всі справи без допомоги батьків. Розглядаючи американські цінності потрібно враховувати ті релігійні переконання, яких дотримувалися американці, і які вплинули на формування національних цінностей. Спадщина протестантизму виражається в ідеї самовдосконалення.

Протестантизм підкреслює слабкість і порочність людської природи, отже, самовдосконалення – шлях до Бога. Американці переконані, що Бог допомагає тим, хто сам собі допомагає. І знову мірилом чесноти виступає матеріальний достаток, так як протестанти вірять в те, що матеріальне благополуччя – це боже благословення, і нація, благословена Богом (blessed by the God), повинна бути багата. Американський протестантизм, однак, проголошує ідею досягнення матеріального достатку через наполегливу працю і самодисципліну (self-discipline). Так, з точки зору церкви, будь-яка праця вважається освяченою Богом, а здатність до самодисципліни розглядається як Божий дар. В ідею самовдосконалення, крім наполегливої праці, самодисципліни і матеріального достатку, входило також поняття вдосконалення шляхом допомоги іншим людям. Американці піднімаються у власних очах і в очах суспільства, займаючись благодійністю, вкладаючи гроші в освіту. Ця філософія носить назву гуманітаризму, і її поділяли відомі і багаті люди США. Багато американців переконані, що повинні присвячувати частину свого життя і свого стану гуманним цілям, і в цьому випадку їх благословить Бог і схвалять люди. Таким чином, ми бачимо, що релігійні цінності проникають в суспільство і впливають на свідомість людей, а також той цікавий факт, що в США духовне і матеріальне взаємодоповнюють один одного.

Дослідження соціологів показали, що американці є монохронною культурою і живуть за розкладом, роблячи послідовно одну річ за іншою. Дії за розкладом можуть навіть превалювати над людськими потребами.

Не можна не брати до уваги істинно американську релігію – патріотизм. Основна мета патріотизму як релігії – забезпечити підтримку тих цінностей, які лежать в основі американського суспільства. Ця релігія

втілюється в гімнах і церемоніях, мета яких проголосити Америку країною, благословенну богом, і ще раз затвердити національні цінності. Такі пісні як «God bless America», «America the Beautiful» відомі всім американцям і часто звучать на урочистих зборах, святах, особливо під час спортивних ігор.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сполучені Штати часто називають «Великим плавильним горщиком» (melting pot), метафорою, що означає змішування багатьох культур, мов та релігій, щоб сформувати єдину національну ідентичність. Але ця метафора не дозволяє зафіксувати повільний, складний і часто бурхливий процес, за допомогою якого іммігранти різного походження та переконань приєднуються до США. Значення та переконання, на які ми вказуємо як національні, можуть бути знайдені у всьому світі. Але те, що є правдоподібним в США, не цілком справедливе в інших країнах. Оскільки американці мають одні цінності, в інших країнах їм не приділяється особлива увага. В українському суспільстві актуальним може стати досвід американського бачення зазначених цінностей.

Література

1. Парсонс Т. О структуре социального действия. Пер. с англ. 2-е изд. Москва : Академический проект. 2000. С. 880.
2. Kohls L. R. The Values Americans Live By. URL : <http://www.uri.edu/mind/VALUES2.pdf>
3. Luther S., Luedtke. Making America. The Society and Culture of the USA. Washington DC. 1992. P. 394.
4. Metcalf A., Bamhart D. America in so Many Words. Words that have Shaped America. New York: Houghton Mifflin Company. 1996. P. 292.
5. Schuck P. H. Understanding America: The Anatomy of an Exceptional Nation URL : <http://www.law.yale.edu.news/6883.htm>

References

1. Parsons, T. (2000). O strukture socyal'noho dejstvyaya. Per. s angl. 2d ed. Moscow : Akademicheskij projekt, 880 (rus).
2. Kohls, L. R. The Values Americans Live By. Retrived from <http://www.uri.edu/mind/VALUES2.pdf> (eng).
3. Luther, S., & Luedtke (1992). Making America. The Society and Culture of the USA. Washington DC, 394 (eng).
4. Metcalf, A., & Bamhart, D. (1996). America in so Many Words. Words that have Shaped America. New York: Houghton Mifflin Company, 292 (eng).
5. Schuck, P. H. Understanding America: The Anatomy of an Exceptional Nation Retrived from <http://www.law.yale.edu.news/6883.htm> (eng).

АМЕРИКАНСКИЕ ЦЕННОСТИ КУЛЬТУРНОГО РАЗНООБРАЗИЯ КАК КЛЮЧ К ДОСТИЖЕНИЮ ГАРМОНИИ ОБЩЕСТВА

Л. Э. Беловецкая

В данной статье рассматривается система культурных ценностей и патриотического или гражданского воспитания в США, которое является важнейшей частью государственной, общественной и образовательной политики в этой стране. Изучение данного опыта полезно с точки зрения совершенствования воспитательной политики в современной Украине. Американское общество действительно является весьма своеобразным, ведь люди осуществили уникальный исторический эксперимент, создав новую мощную державу практически из ничего. История США очень интересна с точки зрения культурных ценностей. Американская нация образовалась как эксперимент в сфере самоуправления. Это означает саморегулирование: личное, экономическое, социальное и политическое, культурное, которое ориентировалось на определенные ценности. Многие идеалы и ценности американского общества уходят корнями в историю страны и верования. Например, индивидуализм, вера в то, что упорный труд способен улучшить судьбу каждого, стремление полагаться на собственные силы – примеры традиционных американских ценностей со времен первых переселенцев. Это были мигранты, которым не хватило возможностей самореализации на родине.

Ключевые слова: культурное разнообразие, ценности, общество, нация.

AMERICAN VALUES OF CULTURAL DIVERSITY AS A KEY TO ACHIEVING HARMONY OF SOCIETY

L. E. Bielovetska

This article examines the system of cultural values and patriotic or civic education in the United States, which is the most important part of the state, public and educational policies in this country. The study of this experience is useful in terms of improving educational policy in modern Ukraine. American society is really very peculiar because people have made a unique historical experiment, creating a new powerful state from virtually nothing. The history of the USA is very interesting in terms of cultural values. The American nation was formed as an experiment in the field of self-government. This means self-regulation: a personal, economic, social, and political, cultural, oriented towards certain values. Many of the ideals of American society are rooted in the history of the country and beliefs. For example, individualism, the belief that persistent work can improve the fate of everyone; the desire to rely on their own strength - examples of traditional American values since the first settlers. These were migrants who lacked opportunities for self-fulfillment in their homeland.

Key words: Cultural diversity, values, society, nation.

Беловецька Ліна Едуардівна – викладач кафедри іноземних мов та професійної комунікації Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: akritova1lina@gmail.com.

Bielovetska Lina Eduardivna – Lecturer of the Department of Foreign Languages and Professional Communication of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: akritova1lina@gmail.com